

25-18

Доктор Я. Ф. Глоба

GIN-BIGÖM (ТРАКОМА)

Обязательный экземпляр
Республиканской
БИБЛИОТЕКИ Коми АССР

МОСКВА

С.С.С.Р.-СА ЛӖЗЛАСЛӖН ШӖРСА
НӖГГАЛЕЗАН ИН 1925-ВО.

Доктор Я. Ф. ГЛОБА
ТРАХОМА

Перевод М. К. Полещикова

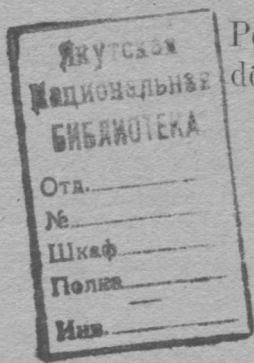
НА ЯЗЫКЕ КОМИ

Центральное Издательство Народов С.С.С.Р.

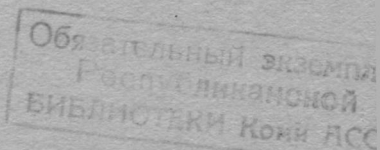
Москва, Никольская, 10.

Доктор Я. Ф. Глоба

GIN-VIGÖM (Тракома)

Роч-вылыг комиён лөгө-
дöма М. К. Полешщиков.

МÖСКУА.

С. С. С. Р.-са жöзжаслөн шöрсä нига лезан ин,
1925 во

Книга набрана и отпечатана в 1-й
типографии Центрального Изда-
тельства Народов С. С. С. Р.
Москва, Никольская, 10,
в количестве 1.500 экземпл.
Главлит № 36.732

Гін-вігём (тракома)

Тажё ыгаын мунё сорні өті-пöлөс гін-вігём-жылые, шусё тракомаөн. Војдөр та-жылые еща гіжлісны, сы-вöсна унаөн ез тöдны сы-жылые збыльсö.

Тракома-жылые зев еща гіжлісны војна-дырјі, да револутсіја-дырјі.

Тракома зев вужана вігём, вігөдö куза. Му-читас морттö дыр, гінтöммöдас, но оз ві.

Тракомасыд некод оз кувны.

Сöмын сіјö зев уна омöлтөр вайö јöзлы со мыј-понда:

1) тракома вігём зев көласые,

2) вігём мунё зев куза.

Вісые морт воыс-воö пондас омöлжыка аңзыны, һөжјөһік ңікөң, гінтöмö пөрө,—дөрт сесса сек оз-һын кут тујны һекущöм уң-вылө. Гінтöм мортсыд сесса мыј: сöмын даг-һаң еojны.

Тракомаөн вігёмые верман бурдөдчыны, сöмын оз ков еновтчыны.

Гінтöммö-кө мортыд—сöмың аслас еновтчöм-понда. Еновтчöмыд еojö морттö—тракома гінтöммөдö. Еновтчöмыс сіјö—мед-омöлтөрјыс-і ем...

(Тані лоö віеталöма быдөн номыс-помö тракома вігём-жылые.)

Мыјла тракомаџс шуџны «Јегіпетса» вісџмџн.

Кор лоі му-вылын тракома вісџм—некод сы-јылыс вісџавны оз вермы.

Сурс да кык во-сајын сы-јылыс Јапоніјаын тџдџны-њын вџлџм, тџдџны важџн Індіјаын, Јегіпетын (Амерікаын).

Кор Прансіјаа сар Наполеон, ео кыџ віт во-сајын, војутџма Јегіпетын, салдатјасыс сы-лџн—32 суре морт вісџмџмаџс тракомаџн. Унаџн зік сінтџм лоџмаџс. Кор војскаыс бџр бергџд-чџмаџс гортаныс, накод щџщ воџма Прансіја-ас і вісџмыс. Сы-понда і шуџны тракоматџ «Јегіпетса» вісџмџн.

Кор вујіс тракома Роч-муџ

Роч-муџ тракомаџс вајісны прансузјас 1812-џд воџа војна-дырјі.

Вісџм паскалџ зев џджџ. Медеа чорыда вујја-віс сіјџ Волга, Ока да Кама јујас-пџлџн, јона паскаліс рытиввыв губернајасын (Гомельса, Вітебса, Псковса), сееџа щџщ мукџдлаын.

Бурдџдны тракомаыс да відчысны сыыс секі оз вџлі кужны. Вџла тракомалы гулај-тны, туј воџса.

Тракомаџн медеа јона вісџны гџль-пемыджџз. Најџ олџны најта, дурка. Вісџм лубітџ сещџм-јассџ, вујјасџ сетчџ, вујџ јорта-јортлы.

Medea-нын јона вісөм көласө көні војты-
рыс олөны өтлаын кывтөм пемөсјаскөд. Пе-
мыд велөдчытөм војтыр вісөм-мыгї нөтчыд
оз зілны пырыс-пыр бурдөдчыны. Шуасны:
„гашкө ачыс-на бурдас, відчыела“. Відчыег
костыс тракома оз уз—ассыс ужсө вөчө.

Гінтөмлун мортлөн мед-омөлтөр.

Тракомаөн вісгөн бурдөдчөмыс еновтчыны
оз поз. Колө пырыс-пыр-жө мунны доктор-
дінө да заводітны бурдөдчыны. Он-кө сізі
вөч—верман гінтөг колны.

Гінтөмлун мортлөн мед-омөлтөр.

Роч-муын артавлөмаөс уна-ө гінтөм јөз на-
лөн. Гурөма зев уна: 1886-d воын вөлөма
186000 гінтөм морт, 1897-d воын—240000
морт, 1913-d воын-нын лөма 320000 морт.
Со гінтөм морт-ныс 21 мортыс гінтөммөмаөс
тракомаөн вісөмыс. Сізкө 320000 гінтөм мор-
тыс 70000 мортыс гінтөммөмаөс тракомаөн
вісөм-понда.

Өні, тајө војнајас-бөрад да щыг пөрајас-
бөрад, нөшта јона јөзыд пондісны тракома-
над вісавны. Возын вөлі вісталөма-нын көні
мед-јонасө тајө вісөмыс паскалөма—Волга-
пөлөн. Шыг-понда 1921-d воын уна јөз сес
быдлаө разөдчылісны. Төдөмыс нуісны најө
өөреыс щөщ і вісөмсө.

Өні тракома вывтї јона паскаліс, гінтөм
јөз нөшта уна codас.

«Gizımdac ğурс ğintöm војтыр».

Gizımdac ğурс ğintöm мортыд абу ыж Һесјөм. Сijö-öd зев ыжыд артел. Сөмын војтырыс ставыс Һекытчө тујтөмөг, шогмытөмөг, быттө посні челаджас. Быдлун колө кодлыкө најөс візны, вердны-јуктавын, көмөдны-пастөдны, новлөдлыны. Ğintөн мортыд ужавнытө оз вермы.

Бур, долыдлун ğintөмыдлы оз волы: сылы пыр пемыд вој, сijö ковтөмтор гортсајасыслы да уна ğөм на-вылө колө візны-і ğосударстволы.

Артавлам уна-ө колө ğөјөм-вылө тракомаыс ğintөммөм војтырлы. Шуам мортөс позө төлыс вердны 7 шајт-вылө.

Бостам-кө 70000 ğintöm морт (тракома-понда),налы ковмас 490000 шајт, матө мілљон жын өтi төлыс-кежлө,—во-чөжнас мунас 5 мілљон 880 ğурс шајт, војна-возза деңгаөн-кө арталан. Со мыј сувтө 70000 ğintöm мортөс візөмыс.

Став ğintöm јөзыс-вылө (320000 морт) вонас петө 26 мілљон 880 ğурс зарһи шајт.

Тазікөн, воыс-воө мі шыблалам зев гырыс чукөрөн ğөм вешшөрө, төв-вылө!

Өні кад-һин таног олөм еновтны, кад-һин дугдыны төв-вылө ğөм којавны.

Бостам тракома-понда ğintөммөм 70000 мортсө: ез-кө најө сіз еновтны вісан ğінсө,

пырыг-пыр кутисны бурдöдны, сек-ескө вö-
лины ставныс ҳоңвиғаёс.

Сек ез ковмы налы вердөм-вылө 5 миллион
880 сурс шайт быд во. Вермисны ескө сыыс
унжык-на асныс ас уңнаныс перјыны.

Ставыс тајö гөл, пемыдлун-сајын.

Тракома—гөл да пемыд јöзлөн вiсöм.

Велöдчöм јöз, кодi кујö лыд-дыены да гiж-
ны, тöдö кызи колö вiсöмыс мынтöдчыны.
Вескыда-кö шуны, став вiсöмјасыс мијан гөл
да пемыдлун-вöсна.

Уна во мијан јöз олис пемыдын.
Öнi револүтсија-бöрын ужалыс јöз бoстчiс
лöсöдны аслыс выль олөм. Тајö выль олөмыс
мынтöдас јöзöс важ лок торјасыс. Вых олөм
пуктыны мијанлы колö јон кiјас-кыңзи нöшта-
на ҳоңвиға гiнјас.

Сöвет власт-увса јöзлөн мед ез вöв тракома.

Кызи вiсöмыс кутчысö?

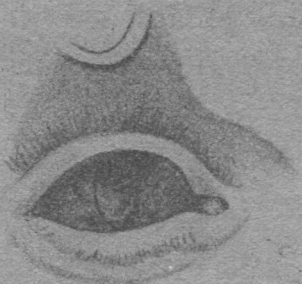
Кушöмжык тајö гөл, пемыд јöзыслөн вiсö-
мыс?

Кызи сiјöс казавны бурöщ кадö?

Кызи сiјö кутчысö, кызи воғö вујасö?

Тракома воö морт-дорö һöжјөнiк, тöдлытöг.
Вoјдöр кутас гырдöссыны гiнмыс, орöссыны
асывјасын. Вiсыс һемтор-пыд-дi оз пукты
вiсöмтö: бурдас-пö-öд.

Колö тöлые, möd—сінмые ор оз быр. Гесса
сін лапöд пыщкөсые (вылыс ылөг кучікыс)
кызö, пыктыштö, полдö-моз, гырмö. (Гер. 1)

Гер. 1. Тракома-дыржі сін лапöд улыс ылөг
кучікыс полдöма (сін лапöд пеншкылтчöма).

Вісые мөдас јонжыка тілны сінјассö кінас,
быттö сылы пыр сінмас лыа сурöма. Сін ла-
пöдјас сөктöны, мукöд-дыржі сінјас быдсөн пöс
овлывлöны, корјасөкө дојмöны; југыд-вылö сө-
кыд вічöдны. Ор јонжыка пондас петны. Сін-
лыс сіјасыс сібдöнны орыс-понда јорта-јортыс-

көд, өтлаасёны чукөрө, асывјаснас өтлаө көс-
мөмаёе. (Герпас 2)

Герпас 2. Ор-понда гінлысјас
чукөрө гібдалөмас.

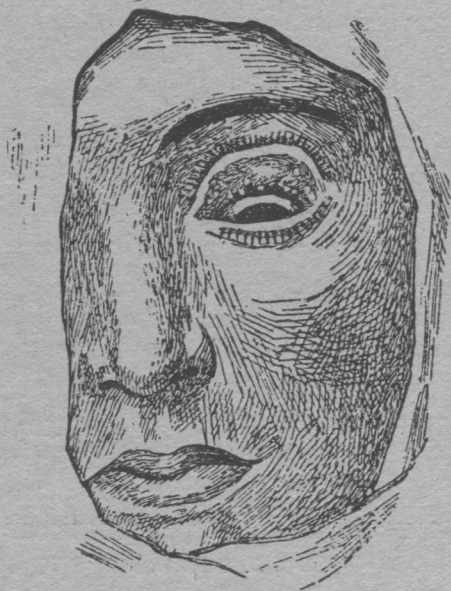
Сы-бөрын гін лапөдјасас, (вылысас јонжы-
ка) пыцкөсла-дорас, петкөдчөны тусјас (шыдө
сасё) лагуша пөк-кодёе. Воэын ещә да пос-
ны—бөрас гырәалө да содө. Најө ор рөмаёе.
(Герпас 3 да 4)

Тајө шыдөсасёмыс-і петкөдлө тракома ві-
ём. Тазі тракома кутчыё.

Пыр-жө мун доктор-дінө, ен еновтчы!

Өні гінјас абу-на шыкөмаёе, кад ез-на кол,
поѳө-на зонвіза гінмөн колтчыны.

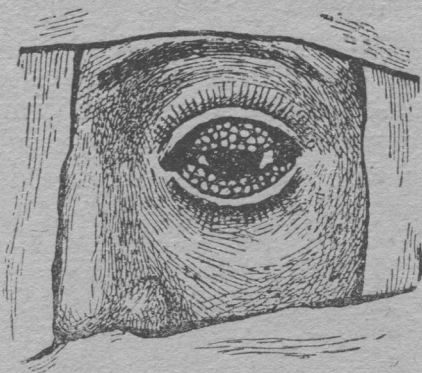
дөктор-динö мун, сijö тöдас вiсöм, бурдö-
дас гин...

Герпас 3. Некемын тус тракомалөн.

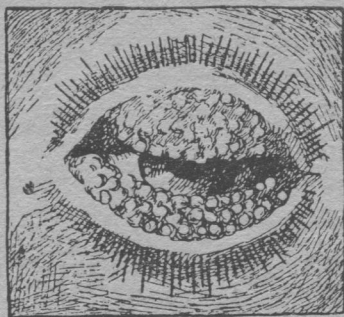
Вiсeыд дeрт оз-i думышт бурдöдчыны. Вi-
сöм сijöс бытö ылöдлö: коржаскö бостчылас
вiсöдны, коржаскö дугдылас зикöз. Та-нога гин
вiсöм сijö вескодөн пондас артавны.

Сiзi кыскысö тöлыс-мöд. Сы-косттi гин ла-
пöд-улас пыкöс јонжыка codö ор-вöсна. Вiсöм

Герпас 4. Јонжыка шыдөсәсё.

луныс-лун, назөнїкөн бостчö да бостчö. Гін
лапödjас (вылыс-і улыс) пастала шыдөсәсё.
(Герпас 5)

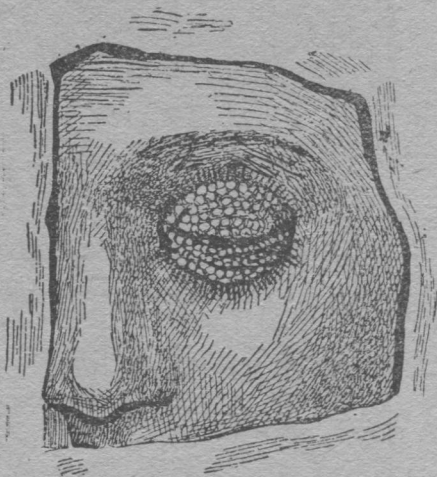

Герпас 5. Гін лапöд пастала вевтгысö
тракома түсјасөн

Колö нöшта тöлыг, мөд, кoймөд.

Бөрја помас кад воас тугејаслы потласны (најö потласöны воом көјдысјас-моз, öтiк воҗык мөд сы-бöрын—сiҗ наҗöнiк ставыс.)

Тугејас пукалан iнас колö жеҗыд пасјас, быттö щупөдјас дој-бөртi. Бура төдчöны вылыс сiн лапөд-улас. (Герпас 6)

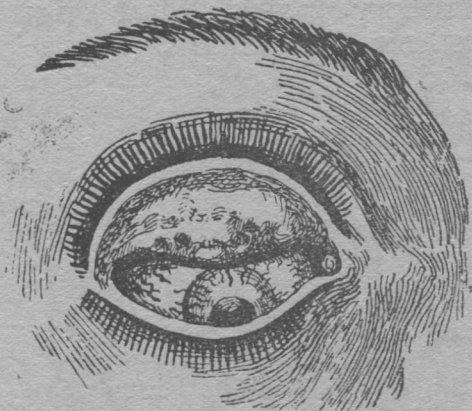

Герпас 6. Тугејас потласöны (сiн лапөдыс пошкыльчöма).

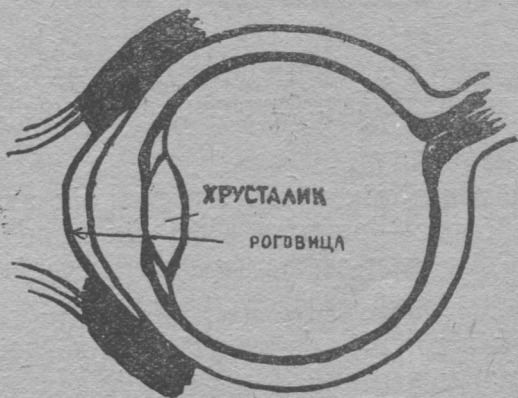
Вiҗыг сiнтöмкөд öткoд.

Öнi вiҗыг лоi сiнтöмкөд öткoд.
Сiн лапөд пыщкөсла-дөр нiлөг кучiк (слизистая оболочка) војдөр вöли кельыд-гөрд рöма,

шылыд, југјалö. Öнi сiјö вевттысöма јежыд,
осныд вурысјасöн. (Герпас 7)

Герпас 7. Тракомалöн вурысјас.

Герпас 8а. Сiн лысјас зöнвица сiнлыслöн

Вурысјас кыскöны сін лапöд, чукöртöны, пешкылтöны сін-пыцлаң сінлыскыскöд щöщ. Сін лапöдјас војдöр омöла, бöрас јонжыка пешкылтчöны, пырöны пыцлаң. (Герпас 8а 8б)

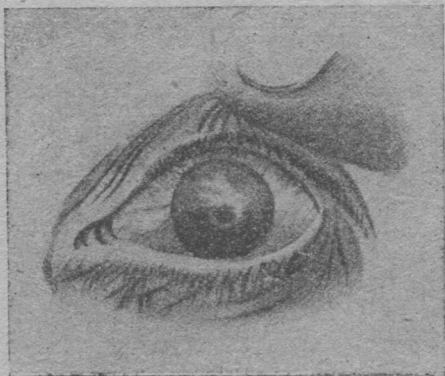

Герпас 8б. Сінлысјас пешкылтчöмөө пыцлаң зыртöны сін акаң-вывсö.

Сылөн назöнiк кутас зыртны сін акаңјас-вывсö, бöрас—јонжыка. Секі сін пондас дојмыны, сін акаң-вылас (зрачок) петалöны печатјас. (Герпас 9)

Öнi-нiн вiсеге адзö: сiнкöд мыјкö лоi омöл тор. Казалö мыј омöлжыка пондiс адзыны, сін возын бытö мыјöнкö кышöма, пыр ем кушöмкö рöмид.

Сіјö көсјö-ескö мынтöдчыны, вештыштны;
унаыс тилö гін—буржык оз ло...

Герпас 9. Гін акаң-вылыс гудыртчö
(вылыса-дор жынјас куасгö).

Куҗа вием-понда да öтарö ор петöм-понда
мукöд-дырјі гін лапöд пешкылтчö пыщлань,
öтлаö бурдö гін колкјыскöд. (Герпас 10)

Med-бөрја каҗалөм.

Бөрја-помас виеыс муно төдыс-динö.
Төдыс бостчас сіјös быдсама ногөн бурдöдны:
һімкыв візö, пöтка сітөн мавтö, вöв сітөн, быд-
сама турунјас ва рузум-пійын гін-вылö пукта-

лө, вісылы ас кузнас щөктө еіңассө мавтны.
Та-ногөн еіңјас некор ез бурдлыны, да оз-і
вермыны бурдны. Тазікөн еінтө сөмын позө
нем-кежлө шыкөдны.

Серпас 10. Улыс еін лапөд өтлаө бурдөма
еін колкыскөд.

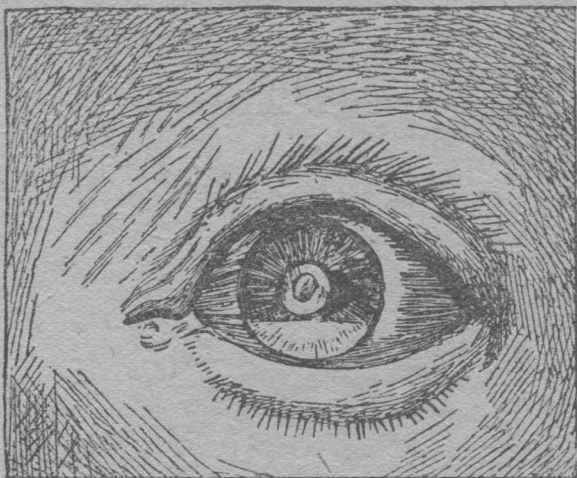
Өні зікөз бурдөдны еіңјас оз-нын поз, по-
зө сөмын кокнөдны. Пырые-пыр колө мунны
дөктор-дінө, кывзыны сылые щөктөмјас, вөч-
ны быдтор сізі мыј сіјө щөктас..

Куза бурдөдчөмөн мукөд-дырјі позө еінтө-
мө пөрөмые мынтөдчыны.

Нем-кежлө гінтөм.

Мыј лоо воџо-кө еновтчан бурдөдчөмые?
Со мыј!

Гін лысјас пыр зыртөны гін колк-вывсө. Сы-
понда гін акаң-вестас да гөгөрыс петө руд-
виж рөма печат лыбо дој. (Герпас 11).

Герпас 11. Гін лыскөд зыртөм-вөсна дој.

Печат наџөникөн ыждө. Сы-вылын да сы-
гөгөр мытчысө віра сөнјас. (Герпас 12).

Југыд-вылө віџөдны вісеге оз-нын вермы;
быдтор адџө зев омөла; матысаң муртса тө-

Герпас 12. Вира сөнјас.

dö мортөс. Бөрын дој інас лїбө печат інас пө-
тө белма. (Герпас 13).

Герпас 13. Белма.

Тупкас-кө белмаыс пастала сін акаңтө—сін
воші, віеыс нем-кежө колө сінтөг.

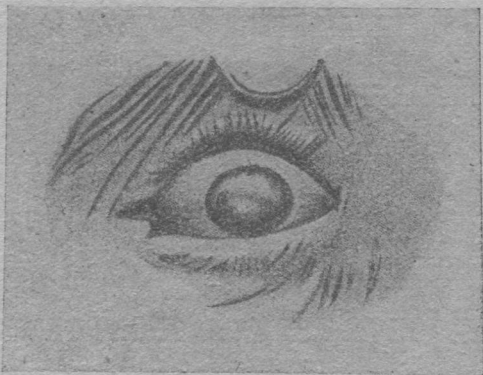
Мукöd-дырји белма абу ыжыд, либö сiјö улын, вылын, бökын сiн акаң-сертi.

Секi оператсiјаөн поџö востыштны еща југыд. Унжыкысö дерт отсавны нiнöмөн-нiн оз поџ—сер-нiн.

Вiгандыр ез-на помаг.

Дерт тајөн оз-на ставыс помаг.

Сiнтöмлөн вiгöмыс содö-на сiн-колк космöм-понда. (Серпас 14).

Серпас 14. Сiн чукыртчiс, космiс.

Сiн колк космö со мыј-понда: сiн лапöдүв кучикас емöс сiнва петан тујјас (канальцы), сетi сiнва летчö сiн колк-вылö. Кор-сiн лапöд чукыртчас, вурисöсөсас,—тајö сiнва тујјасыс тупкысöны, лазалöны. Сiнва пондас петны

зев еща. Гін-вылө пукёö öтарö бус да јог,
зонвіза гінмыг сїјö мыскысёö гінваөн. Кор
гінваыд оз пет, гінмыд кос, секі став бусыс
сетчö-і колö, пыр вісöдö гін. Сы-пöнда тащöм
вісыгјасыслөн тракома понасёöм-бöрын-һін гін
вісöм оз бырлы, һем-чöжыс пыр дојмö, петö ор.

Со мыјөн помасёö тракома вісöм.

Кыжі-нö тајö ставыс лоі?

Морт ез кув. Вісöм-бöрын пыр відчыгїс ас-
кежас бурдöм. Лоі мöдарö—вісöм һужалі. Гін
пондіс дојмыны; ор кутіс петны јонжыка;
вісыг омöлжыка мöдіс адзыны; сесга омöла
пондіс вермыны ужавны... Кымынкö во-мыгї
лоі гінтöм, гортсајасыслы ковтöмтор.

Öні ті гөгöрвоанныд, мыјла та-понда сорһі
панігөн вöлі шуöма: тракома зев уна лок
вајö мортлы.

Кыжі мї јорта-јортлы локтор вöчам.

Лоі пакöст—гін мортлөн віеміс, ез сїјö
кöсјы қік пыр доктор-дінö мунны, гашкö-вы-
лö ыстыгöмөн енöвтчіс да сесга-і тöдыг-вылö
пуктыгїс—гінтöм лоі.

Морт-мöд-којмöд гінтöмö пöріны—шог абу
ыжыд.

Мед-ыжыд шогыс со мыјын. Віемас гін
öтік мортлөн, відöдлан-да сы-бöрын ставыслөн,

өтлаын öлыејасыслөн вiсмöма, ғырыелон-і пос-
һилөн. Недыр-мыстi матыежык сусөдјасыс вiс-
малöны, сесса сiзi мунö став сiкт-кузаыс—
быдöнлөн сiнсыс ор петö.

Выјим јöз чувашјас, олöны Волга-куза,
сесса вотақјас. Наяö сiзi-і олöны. Öтiк вiсмас,
сы-бöртi став сiктыс вiсмö тракомаöн. Кoj-
мöд јукöн јöзыс-һiн сiнтöмö пöрöма. Kodi ко-
лö ҳонвiза—вiдчысö сiјö-жö. Вiсмöнысö-öд мед
бур, ужалан кадас, кор 35-40 арö воöны.

Мыјла öтiк пöлöс јöз вiсöны тра- комаöн, мукöд сы-јылыс вунöдö- маöг-һiн.

Вiсöм мунö сiктыс сiктö, карулыс карулö,
сесса став губерһа-паста...

Сiзкö тракома зев кöласыс вiсöм.

Некод оз тöд кызi мынтöдчыны сыыс. Пондас-
ны шуны вiсöм-по јенсаң, јенлөн лезöма. Ас
пемыд-вöснаыс һекыз оз гөгöрвоны, мыј ас-
ныс мыжаöс.

Велöдчöм јöз, озыр јöз зев шоча вiсöны
таяö вiсöмөн. Немецјас, англичана, америка-
һечјас, прантсузјас һекор оз вiсны тракомаöн,
наяö важөн-һiн вунöдöмаöс сы-јылыс. Налөн
докторјасыс тöдöны таяö вiсöм-јылыс сöмын
һига-куза.

Мі сещөм-жө, на-код-жө јөз, налөн мыјла-кө тракома абу—міјан вывті јона паскалөма. Ставыс сен велөдчөмын: најө велөдчөмаөс, мі абу. Најө төдөны мыјла, кызі колө асө да ассыд оланінтө сөстөма візны.

Кызі олөны крестана.

Роч кылөн тајө ыга гіжыс тані вісталө кызі сіјө докторавлөма Псковскеј губерныын. Сыдорө воывлөма уна јөз. Быдөнылы воыс-тыр колө төдны: төдө-оз-бара мыјкө тајө докторыс?

Војдөр доктор абу сені вөлөма.

Выл воыс-вылад пуктыснөтө крестанавыд оз вермыны, јөз пемыд, вічөдөны өтдор велөдчөм мортыд-вылө полігтыр. Зев сөкыд сылы вөлөма төдмасын јөзкөд, мед-сөкыд, дерт, ныв бабајаскөд.

Сы вотөз сені быд вісөм бурдөдөмаөс төдыяс.

Јөз олөны најт-пын. Сөкыд најөс сөстөма өвны велөдны. Позө өтчыд на-вылө вічөдлөмөн төдны олөм-вылөм-јывыс. Пыравлөма сіјө матө быд керка-пыщкө.

Пырас керкаө—сені быдлаын најт чуң-кыза пукалө, са, бус некор бытө абу мыскывлөмаөс. Асныс сещөм-жө најтөс, паскөмыс, сојан-јуан дозјасыс кыз најт. Жожыс му, төв-быд оз чышкысыв; быдөн шыблалөны жојас,

талалёны. Өтлаын олёны балајас, кукаңјас, курөгјас—быдён најё сітавлёны жојас, сійё быдён таласёё јогыс-көд өтлаө.

Керка-пыщкас лолыд сёкыда ветлө, сізі-і кутчыёё горшад, керка-пыщкөс оз төлөдлыны Көлујјас: пасјас, ешкынјас, волпасјас некор оз пыркөдлыны, оз петкөдлыны төлөдны ывлаө, шонди-вылө. Волпас-пійын ізас посңи пызёз пөрө, вөрзөдан-да кымөрөн бусыс кыптө былө.

Асывнас, четчөм-бөрын, мысёёны өтік ведраыс (мыссан дозјыс абу быдёнлөн), кіөн-і гүмлалёны васө. Чыпкыёёны најт рузумө, быдён өтлаө.

Көмі-муын најта-дурка олөмыд уналаын-жө, медеа-һин ју-јывјасын. Велөдчөм јоз сені еңа. докторјас, болһичајас абуёс. Мукөд сиктас быд керкаын тракомаөн вісёс, нөшта абу өті,--уна.Сөстөма олысјас сінмөн віслёны шоча.

Кызі вуждө тракома вісөм.

Кор керка-пійын быдён зонвізаөс, вісёс абу—зев лөсыд овны.

Вісміс өті морт тракомаөн. Чыпкыс өтласа кичышкөдө, шеді сетчө вісёслөн сінгыс ор, сійё орыс шеді мөдлы, којмөдлы сінмас—ставныс вісмісны.

Өтдор морт-кө чыпкысас сійё кичышкөдө, шуам кісө, кіас шедө ор кичышкөдыс, сійөн

кінас єінсö чыпкыштас—вісöм вужö-і сылы.
Јурлöсыг лібö вермас сурны, кiөн візаасі-
гөн, сесга мукöд ногөн. Вітчыстөг тракома зев
ödjö вермö вужны.

Кызі візны астö тракома вужöмыг.

Оз ков бостны некущöм тор тракомаөн ві-
гыг мортлыг (шапка, табак көшөл, чышјан,
сесга мукöдтор), оз поз на-бердö інмöдчыв-
ны. Јона колö візны астö вісöм вужöмыг.

Уна кад да вын пунктöны докторјас јöзöс
велöдöм-вылö, мед быдөн гөгөрвоасны кызі
аснысö колö сöстöма візны, кызі вічыгны
вісöм вужöмыг да мынтöдчыны сыг. Med-јона,
дерт, налы лоö мыреыны пемыд јöз-пiад, мед
ескö најö оз кывзыны тöдыејаслыг. Тöдыејас
сещöм-жö пемыд јöз, сöмын лезчöмаөг јöзöс
ылöдлöмөн ассыныг кынöм вердны.

Воґза помас јона докторјасöс оз кывзыны,
бöрынас быдлаын сöмын опкöм кылан. Јöз
велалö доктор-dinö волывлыны, сылыг велöдöм
кывзыны да сы кыв шуöм-куза овны.

Gižim індалан.

Нöшта öтпыр щöктам кызі колö астö візны
тракома вісöм вужöмыг:

1) Колö сöстöма візны ассыд оланін,

2) Керка-пыщкөстө колө төлөдны. Мед воз-
дук вөлі сөстөм.

3) Астө колө віңны сөстөма. Мед вөлі сөс-
төм выліс да уліс паскөм, сесеа вольпас.

4) Уж-бөрын колө мајтөгөн кіјас мыскыны.

5) Ыекоп оз ков тілны еіңјас.

6) Віган еінма јөзкөд оз ков кіасны (колө
быдөнлы ңікөң шыбітны кіасөм).

7) Вімас-кө еінмыд—лөгөд аслыд јанас
сөстөм кічыпкөд, торја еојан-јуан доз. Мун
пырые-пыр доктор-дінө, ен еновт еіңі віган
еінтө.

Јчөт велөдчыг јөз!

Быдеама пөлөс еін віеөмыг мед-јона тра-
кома зев өдјө вужө јорта-јортлы. Велөдө
тајө індаланјассө, велөдчө асныд сы-куза ов-
ны, велөдө еің-жө овны гортад гырыејасөс.

1) Кітө сөстөма віңөј, мыскө јонжыка мајтө-
гөн.

2) Ен чыпкө кінад ныртө да еінјастө.

3) Ен чыпкө некод асыныд еінјастө најт
чыпјанөн, најт дөрөмөн.

4) Ен бөстө віеыг јортјасыдлыг нега, тетрад.
карандаш да перө—вермас віеөм вужны.

5) Вітчыгө інмөдчөмјасыг віган еінмајаскөд

6) Асыв, рыт водігөн, мыскө чужөм да еін
көстөм көңыд ваөн, чыпкыгө сөстөм кічып-
сөдө.

7) Сінмыд-кө пондас дојмыны—вісталө велөдысыдлы.

8) Кодкө-кө гортад порасө сін дојмөм-вылө—щөктө өдјөжык доктор-дінө мунны. Тракома зевкокнѣда бурдө вісмөм-бөрын зік-пыркө пондан бурдөдны.

Цена 15 коп.

